

Рецензія

доктора юридичних наук, професора Юринець Юлії Леонідівни на дисертацію Тімуш Діани Ігорівни на тему «Адміністративно-правові засади забезпечення недоторканності судді», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність обраної теми. Недоторканність суддів – один із важливих конституційних принципів. Вона не є особистим привілеєм, а має публічно-правове призначення – забезпечити здійснення правосуддя неупередженим, безстороннім і справедливим судом. Загалом недоторканність суддів є певним винятком з конституційного принципу рівності всіх перед законом та судом і за своїм змістом виходить за межі особистої недоторканності. Це обумовлено тим, що суспільство і держава висуваючи до суддів та їх професійної діяльності високі вимоги, зобов'язана забезпечити суддям додаткові гарантії належного здійснення його функціональної діяльності щодо відправлення правосуддя, тобто положення про недоторканість закріплює один з істотних елементів статусу суддів, яке спрямовано на забезпечення основ конституційного ладу, розподілу влади, самостійності і незалежності судової влади.

Юридична практика свідчить, що основними складовими правового статусу судді виступають недоторканність та імунітет. Ці складові також виступають першоосновою здійснення суддею справедливого правосуддя відповідно до визначених у законодавстві вимог. В умовах воєнного стану як ніколи стає актуальним питання недоторканність як одного із визначальних та фундаментальних прав судді. Саме воно закладає підвалини у становлення й розвиток України як демократичної, соціальної, правової держави. Забезпечення реалізації права на недоторканність має становити собою один з невід'ємних, обов'язкових та особливо важливих напрямків і завдань суддівської гілки влади.

А враховуючи те, що в умовах війни дотримання права на недоторканність знаходиться під загрозою, вважаємо тему, обрану дисертанткою, своєчасною, актуальною та доцільною.

За наслідками наукового дослідження авторкою здійснено систематизацію адміністративно-правових засобів забезпечення недоторканності судді за критеріями: спрямованості; меж конкретного правового інституту; місця у судовій системі; обґрунтовано поняття «адміністративної процедури гарантування недоторканності судді» як визначеного законодавством у сфері організації судової влади порядку розгляду і вирішення суб'єктами публічного адміністрування індивідуальних адміністративних справ з метою забезпечення недоторканності судді та реалізації його суб'єктивних прав, свобод, законних інтересів, який завершується виданням адміністративного акта. Внесено пропозиції щодо змін до чинного законодавства.

З огляду на викладене є підстави вважати, що обрана Тімуш Д.І. тема наукового дослідження має комплексний характер і високий рівень актуальності, теоретичне і практичне значення.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих в дисертації.

Наукові положення, висновки, рекомендації і практичні пропозиції, сформульовані дисертанткою, є аргументованими та переконливими.

Авторка дисертаційного дослідження продемонструвала високий теоретичний рівень узагальнення та викладу матеріалу, вміння застосовувати загально-наукові та спеціально-юридичні методи наукового пізнання (діалектичний метод, історичний метод, метод систематизації та класифікації, порівняльно-правовий та формально-юридичний методи, техніко-юридичний метод), аналізувати наукові джерела та нормативно-правові акти, судову практику. Використання широкого спектру методів наукового пізнання

позитивно вплинуло на ступінь обґрунтованості одержаних теоретичних та практичних результатів.

Авторкою було доведено вміння надавати критичну оцінку науковим джерелам та ідеям інших дослідників, формувати самостійні висновки та аргументувати їх. Текст дисертаційної роботи засвідчує високий рівень підготовки дисертантки, її володіння технікою наукового-аналітичного пізнання та підтверджує наявність відповідних знань та уявлень про специфіку дослідження проблематики адміністративно-правових засад забезпечення недоторканності судді.

Достовірність та новизна наукових положень, висновків і рекомендацій.

Дисертація Тімуш Д.І. є першим комплексним адміністративно-правовим дослідженням, у якому з використанням необхідних методів наукового пізнання, здобутків вітчизняної і зарубіжної юридичної науки, урахуванням європейського досвіду, положень чинних нормативних актів України, міжнародних документів, рішень судових інституцій з'ясовано теоретичні й практичні проблеми адміністративно-правових засад забезпечення недоторканності судді і розроблено пропозиції та рекомендації щодо їх удосконалення.

Авторкою вірно визначено об'єкт і предмет наукового дослідження, а також чітко окреслено його мету та наукові завдання. Структура дисертаційної роботи складається із анотації, вступу, трьох розділів, які містять вісім підрозділів, висновків до кожного розділу та загальних висновків, списку використаних джерел, додатків.

Основні наукові положення та результати дисертаційного дослідження висвітлено у 7 публікаціях, серед яких 3 – статті у наукових фахових виданнях України та країн ЄС, 1 – розділ у колективній монографії, 1 – у науковому журналі, який входить до наукометричної бази даних Web of Sciences; 2 – тези доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях та міжнародному

податковому конгресі. Опубліковані наукові статті, тези науково-практичних конференцій за темою дисертаційного дослідження мають безпосередній зв'язок з усіма структурними частинами проведеного дослідження, конкретизують і доповнюють основні положення його новизни.

Перший розділ дисертації Тімуш Д.І. присвячує дослідженню теоретико-правових основ забезпечення недоторканності судді. В його межах вона дає визначення недоторканності судді в теорії та законодавстві, з'ясовує зміст забезпечення недоторканності судді у адміністративно-правовому вимірі та окреслює структуру системи адміністративно-правового забезпечення недоторканності судді. Доведено, що адміністративно-правовому забезпеченню недоторканності судді притаманні усі ознаки системи як об'єкта наукового дослідження: цілісність, примат цілого над частинами; ієрархічність; полісистемність. Елементами системи адміністративно-правового забезпечення недоторканності судді є позитивно закріплені адміністративно-правові засоби забезпечення недоторканності судді в середині судової системи та поза її межами.

Обґрунтовано, що адміністративно-правове забезпечення недоторканності судді доцільно розглядати у динаміці (у процедурному аспекті реалізації адміністративно-правових засобів забезпечення недоторканності) та статично (система норм адміністративного права, якими урегульовано відповідні адміністративно-правові засоби).

Другий розділ роботи пов'язаний із вивченням складових системи адміністративно-правового забезпечення недоторканності судді. В його межах дисертантка розглядає інституційні адміністративно-правові гарантії недоторканності судді, адміністративні процедури гарантування недоторканності судді, місце адміністративних юрисдикційних гарантій у системі адміністративно-правового забезпечення недоторканності судді. Зокрема наголошено, що реалізація інституційних гарантій недоторканності

судді є необхідною умовою реалізації принципів судової влади (незалежність, безсторонність, справедливість, верховенство права, законність тощо) та створення належних умов забезпечення суддями суб'єктивних прав, свобод, законних інтересів як головного завдання адміністративно-правового забезпечення діяльності судової влади. Інституційні адміністративно-правові гарантії недоторканності судді не можуть розглядатись як правовий інститут. Втім, їх специфіка, цілісність, однорідність правовідносин, що виникають під час їх реалізації дозволяють констатувати комплексний характер цього правового явища.

Третій розділ роботи окреслює напрямки вдосконалення адміністративно-правового забезпечення недоторканності судді: актуальні питання визначення та правореалізації. Зокрема питання імплементації міжнародних стандартів недоторканності судді у законодавство України та практика його застосування та шляхи вдосконалення адміністративно-правового регулювання забезпечення недоторканності судді в Україні.

Наукові положення, висновки та рекомендації викладені у дисертації та наукових публікаціях повно, з дотримання вимог, поставлених до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії, наукової етики, правил академічної доброчесності.

Таким чином, навіть стислий виклад основного змісту та елементів наукової новизни дисертації Тімуш Д.І. свідчить про те, що в ній проведені важливі теоретичні дослідження та зроблені висновки, рекомендації і пропозиції щодо адміністративно-правових засад забезпечення недоторканності судді.

Все вищевикладене дає достатні підстави зробити загальний висновок, що зміст дисертації Тімуш Діани Ігорівни в повній мірі розкриває тему роботи та питання плану дослідження, завдяки чому можна вважати її самостійною завершеною науковою працею, а сама наукова робота свідчить

про високий рівень фахової підготовки дисертантки за досліджуваною проблематикою.

Оцінка змісту дисертації. Робота виконана на високому теоретичному рівні з забезпеченням повноти аналізу та розв'язання мети та наукових завдань, освітленню теоретично обґрунтованих рекомендацій та пропозицій, а відповідно є внеском у розвиток юридичної науки, адміністративного права та адміністративного процесу в Україні.

Дисертація відповідає вимогам, що встановлені до досліджень на здобуття наукового ступеня та оформлена згідно вимог Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 року.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

1. В роботі було б необхідно приділити більше своєї уваги дослідженню питань застосування заходів дисциплінарної відповідальності до суддів у аспекті необхідності встановлення системи гарантій їх недоторканності.

2. Дисертаційну роботу значно збагатив би аналіз зарубіжної практики регулювання адміністративно-правових засад забезпечення недоторканності судді.

3. Корисно було б уточнити, чи визнається запропонований новаторський підхід до систематизації адміністративно-правових засобів забезпечення недоторканності судді за критеріями: спрямованості; меж конкретного правового інституту; місця у судовій системі зарубіжною правовою наукою.

Висловлені зауваження можуть бути враховані для оптимізації викладу проведеного дослідження, проте **вони не ставлять під сумнів отримані**

дисертанткою наукові результати та досягнення, мають дискусійний характер і є суто рекомендаційними.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

Дисертаційна робота Тімуш Діани Ігорівни на тему «Адміністративно-правові засади забезпечення недоторканності судді» є комплексною, самостійною, завершеною науковою роботою, яка містить нові та конкретні наукові результати, обґрунтовані на основі аналізу широкої джерельної бази.

Дисертантка володіє достатніми теоретичними та практичними знаннями за предметом її дослідження, продемонструвала знання доктринальних положень адміністративного права та процесу, здібність до самостійного здійснення наукової роботи на належному науково-теоретичному і методологічному рівні, вміння робити власні теоретичні висновки, рекомендації та пропозиції щодо удосконалення законодавства. Отримані висновки та рекомендації засвідчують високий фаховий рівень, на якому виконана дисертаційна робота. Дисертації Тімуш Д.І. притаманні доступний стиль викладу матеріалу, логічність і чіткість при формулюванні положень та висновків. Результати наукового дослідження повністю відповідають меті та поставленим завданням з обраної теми.

Отримані результати та рекомендації мають цінність як для розвитку науки адміністративного права та процесу, так і для вдосконалення чинного законодавства України і правозастосовної практики в сфері реалізації права на недоторканність. Аналіз апробації теми в публікаціях засвідчує її наукову актуальність, реалізовану в процесі оприлюднення основних результатів і положень дослідження.

Актуальність обраної теми дисертації, постановка мети і завдань, обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, новизна та

виклад авторського матеріалу в дисертаційному дослідженні свідчать про повноцінне виконання поставленого наукового завдання і повністю відповідають вимогам, що висуваються до робіт на здобуття наукового ступеня «доктор філософії».

Викладене дозволяє зробити висновок про те, що дисертація **Тімуш Діани Ігорівни на тему «Адміністративно-правові засади забезпечення недоторканності судді»** відповідає вимогам, закріпленим у Наказі Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 року № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 759 від 31.05.2019 року) та Постанові Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 року № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії».

РЕЦЕНЗЕНТ:

доктор юридичних наук, професор,
заступник декана юридичного факультету

Юринець Ю.Л.

